

Міністерство освіти і науки України
Житомирський державний університет імені Івана Франка
Соціально-психологічний факультет
Кафедра психології, логопедії та інклюзивної освіти

**АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ РОЗВИТКУ ОСОБИСТОСТІ:
СУЧАСНІСТЬ, ІННОВАЦІЇ, ПЕРСПЕКТИВИ**

**Збірник наукових праць
за матеріалами II Міжнародної науково-практичної конференції
(Україна, Житомир, 4 квітня 2024 року)**

**«Topical Issues of Personal Development: Modernity,
Innovations, Prospects»**

**Житомир
Вид-во ЖДУ ім. І.Франка
2024**

УДК 159.923.2

А 43

Рекомендовано до друку вченою радою
Житомирського державного університету імені Івана Франка
(протокол № 6 від «26» квітня 2024 року)

Рецензенти:

СЛОЗАНСЬКА Ганна – докторка педагогічних наук, професорка, завідувачка кафедри спеціальної та інклюзивної освіти Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка.

ВІНС Вікторія – кандидатка психологічних наук, доцентка, завідувачка кафедри практичної психології Університету Григорія Сковороди в Переяславі.

ЛЕМЕЩУК Марина - кандидатка психологічних наук, доцентка, в.о. завідувачки кафедри спеціальної та інклюзивної освіти Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини.

ЗАГУРСЬКА Інна - кандидатка психологічних наук, доцентка, доцентка кафедри соціальної та практичної психології Житомирського державного університету імені Івана Франка.

А 43 **Актуальні питання розвитку особистості: сучасність, інновації, перспективи:** Збірник наукових праць за матеріалами II Міжнародної науково-практичної конференції (м. Житомир, 4 квітня 2024 року) / Ред. колегія: Л.Котлова, Л.Бутузова, С.Максимець / М-во освіти і науки України, Житомирський державний університет імені Івана Франка, соціально-психологічний факультет. Житомир, Вид-во ЖДУ імені Івана Франка, 2024. 388 с.

У збірнику подано наукові праці учасників II Міжнародної науково-практичної конференції, яка відбулася 4 квітня 2024 року в м. Житомирі на базі соціально-психологічного факультету Житомирського державного університету імені Івана Франка. Збірник адресовано науковцям, фахівцям-практикам, здобувачам вищої освіти, а також усім, хто цікавиться сучасними науковими досягненнями, проблемами і перспективами в психології, логопедії, педагогіці, соціальній роботі та інклюзивній освіті.

Матеріали подані в авторській редакції. Відповідальність за науковий та літературний зміст опублікованих матеріалів несуть їх автори. Думки редакторів можуть не збігатися з позицією авторів.

УДК 159.923.2

©Автори публікацій, 2024

©Житомирський державний університет імені Івана Франка, оригінал-макет, 2024

Мітіна О. Психологічні аспекти готовності сучасних жінок до материнства	237
Мітіна С. Психолого-педагогічний супровід дітей з розладами спектра аутизму в освітньому просторі	241
Мороз О. Підготовка кваліфікованих кадрів для роботи в малих групових будинках	246
Москаленко В. Ідентичність як чинник зростання особистості в умовах травматичної ситуації	248
Мухіна Л. Проблема проєктування життєвої перспективи	253
М'яковський О., Аксьонова О. Чуріна А. Соціально-психологічні складові іміджу державного службовця	255
Нохріна І. Життєві стратегії студентської молоді	261
Овод Ю., Поплавська Д. Теоретичні основи взаємозв'язку спілкування в соціальних мережах та агресивності в студентському середовищі	263
Овод Ю., Фаренюк К. Роль соціально-педагогічного супроводу дітей з особливими освітніми потребами у ЗОШ	268
Ольховецький В. Особливості становлення особистості здобувача вищої освіти	272
Осадченко І., Данилюк О. Психопедагогічні рекомендації щодо адаптації українських дітей-біженців у польських школах	275
Остапчук Я. Методи діагностики психічних пізнавальних процесів дітей дошкільного віку інклюзивної форми навчання	280
Охремчук Н. Дидактичні ігри у роботі вчителя-дефектолога з дітьми з інтелектуальними порушеннями	284
Перепелюк Т. Ковальова К. Сім'я як чинник становлення самооцінки у дітей	289
Подлесний С. Метод кайдзен як каталізатор інновацій: перетворення освітньої практики в Україні	292
Поліщук В., Цегельник Т. Розвиток зорового гнозису у дітей з дискалькулією	296
Поліщук О. Розвиток пізнавальних процесів у молодших школярів з ООП	299
Поліщук С. Основні форми логопедичного впливу на розвиток мовлення дітей дошкільного віку зі стертою дизартрією	301
Примак Ю., Ляховець Л. Екзистенційна безпека особистості як проблема сучасної психології	305
Пудова О. Сучасні техніки сенсорного розвитку дітей дошкільного віку	308
Рачкінда Н. Теоретичні засади розвитку мовлення дітей дошкільного віку із знім методами ТРВЗ	310
Розієва В. Дослідження рівня розвитку творчого мислення у дітей - учнів художньої школи	312
Савицька Н. Прояви емоційно-поведінкових порушень у постінсультних пацієнтів	314
Святецька А. Психологічні фактори та чинники ризику розвитку депресивних станів у дітей та підлітків під час війни	317

органу публічної влади, де він виконує свої обов'язки. Це є динамічним процесом, який має постійно досліджуватися з метою обґрунтованого удосконалення.

Література

1. Барна Н. В. Іміджелогія: навч. посіб. для дистанційного навчання / За наук. ред. В. М. Бебика. К.: Університет «Україна». 2008. 217 с. URL: http://www.dut.edu.ua/uploads/1_1776_66617386.pdf (дата звернення 03.03.2024).
2. Гордєєва О. В. Методика і інструментальний апарат оцінки іміджу виникаючих характеристик підприємства. *Серія: Економіка*. 2013. №6.
3. Зінченко О. М. До питання професіоналізму в державній службі / О. Зінченко. *Вісн. держ. служби України: укр. наук.-прак. журн.* К., 2009. №1. С. 17-20.
4. Колосок С. В. Зв'язки з громадськістю у формуванні іміджу органів державного управління: дис. канд. наук з держ. упр. URL: <http://www.disslib.org/zv-jazky-z-hromadskistju-u-formuvanni-imidzhu-orhaniv-derzhavnoho-upravlinnja.html> (дата звернення 12.03.2024).
5. Кононенко В. І. Діловий етикет та імідж державного службовця: навч. посіб. / В. І. Кононенко. К.: Знання, 2012. 160 с. URL: <https://conf.ztu.edu.ua/wp-content/uploads/2020/05/15.-publichne-upravlinnya-ta-administruvannya.pdf> (дата звернення 03.03.2024).
6. Кринична І. П. Сучасні підходи до формування іміджу державного службовця. URL: [http://www.dridu.dp.ua/zbirnik/2013-01\(9\)/13kipids.pdf](http://www.dridu.dp.ua/zbirnik/2013-01(9)/13kipids.pdf) (дата звернення 09.03.2024).
7. Нижник Н. Пашко Л. Управлінська культура: теоретичне поняття чи управлінська поведінка? *Політ. менеджмент*. 2005. №5. С. 105-111.
8. Падафет Ю. Г. Етична складова профілю особистості керівника державної служби / упоряд. Ю. Г. Падафет // *Теорія та практика державного управління*. 2011, вип. № 4. С. 380-387. Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Trdu_2011_4_55 (дата звернення 12.03.2024).
9. Почепцов Г. Г. Фейк. Технології спотворення реальності / Г. Почеп-цов. Київ: Видавничий дім «Києво-Могилянська академія», 2018. 175 с.
10. Сушинський О. І. Контроль у сфері публічної влади: методологічні та організаційно-правові аспекти / О. І. Сушинський. Львів: ЛРІДУ УФДУ, 2012. 468 с.

Нохріна Ірина Сергіївна

здобувачка третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти
за спеціальністю 231 «Соціальна робота»

Наукова керівниця:

Клішевич Н.А., кандидатка педагогічних наук, доцентка,
доцентка кафедри соціальної педагогіки та соціальної роботи
декан факультету психології соціальної роботи та спеціальної освіти
Київський столичний університет імені Бориса Грінченка
м. Київ, Україна

ЖИТТЄВІ СТРАТЕГІЇ СТУДЕНТСЬКОЇ МОЛОДІ

Сучасні умови соціально-економічної, політичної, військової нестабільності, створюють виклики та загрози для всіх верств населення, включаючи студентську молодь. У таких реаліях сьогодення, в умовах постійних змін, молода людина має бути активним творцем свого життя, володіти навичками життєтворчості, цілепокладання, гнучкості, вміння передбачити події та підлаштовуватися під них. Проблема вибору, побудова життєвих стратегій є актуальною для сучасної молоді, оскільки молоді люди визначають перспективи розвитку у всіх сферах життєдіяльності.

Життєва стратегія «мистецтво ведення власного життя» - певна концепція, сценарій, модель життя, уявлення особистості про власне життя, життєві цілі, цінності, головною метою якої є пошук і реалізація свого унікального призначення.

Питання життєвих стратегій, життєтворчості у своїх працях вивчали О. Донченко, О. Киричук, Г. Костюк, А. Рибалка, Т. Титаренко, О. Ткаченко, С. Хоружий, Н. Чепелева, І. Шепеленко.

Життєва стратегія має певну систему цінностей, як поширених у суспільстві, так і суто особистісних. У кожної людини є свої плани, цілі, установки, уявлення про те, чого вона хоче досягти у житті, тобто все те, що складає стратегію життя.

Вища освіта, в уявленнях молоді, виступає необхідним елементом вибудовування життя, важливою сходинкою на шляху реалізації всіх інших життєвих планів, умовою формування гідної життєвої перспективи. Сутністю та вищою метою освіти є позитивні зміни в досвіді, способі мислення та поведінці особистості. Під час навчання та виховання студенти розуміють, що сенс життя полягає у пошуку і реалізації здібностей через активну продуктивну діяльність. Вони успішно навчаються, творчо та послідовно опановують знання, займаються самоосвітою, відвідують додаткові курси, гуртки тощо. У студентів формуються уявлення про майбутнє, вони будують плани на життя, ставлять перед собою цілі, а їхня мотивація до навчально-професійної діяльності так чи інакше впливає на формування стратегій реалізації цих цілей. Мотивація навчально-професійної діяльності може зумовити прагнення студента до максимальної реалізації життєвої стратегії. Освіта поєднує навчання, виховання, що забезпечує готовність особистості розглянути, вивчити, порівняти різні професії, життєві ролі та сценарії, а також відповідні соціальні ролі, отримати необхідні знання та навички виконання цих ролей. Отримавши освіту, особистість засвоює систему існуючих цінностей і виробляє власну.

Дослідниця А. Рибалко виділяє три основні групи структури стратегій якими особистість керується під час створення власних життєвих планів [1, с.96].

- **Стратегій ставлення** полягає в свідомому, реалістичному, інтелектуальному, оптимістичному проектуванні життєвого шляху, на основі самопізнання та самовдосконалення власної особистості, пошуку сенсу життя та вибору життєвої мети, прояву життєвої мудрості, набуття досвіду, людяному відношенні до оточуючих, добротворенні, допомозі іншим.

- **Стратегії творчості** – аналогізування, що виявляється у наслідуванні й опорі на життєвий досвід батьків, родичів, близьких людей, відомих особистостей, протиставлення свого життєвого шляху наявним зразкам життєвого досвіду інших людей, комбінування різних зразків життєвого шляху значимих людей та включення їх у власний життєвий проект.

- **Стратегії переживання** – життєдіяльна стратегія, що виявляється у збалансованості переживання почуттєвих та інтелектуальних проявів життя, матеріального і духовного, природного і культурного в людині, виявляється у таких почуттях, як любов, повага, підтримка, взаєморозуміння, емпатія, співчуття, прийняття людей і світу, одухотворення життя цінностями та ідеалами Добра, Краси, Істини, Віри, Надії, Любов'ю.

На основі цих стратегій молода людина ефективно проектує свій життєвий шлях. Індивідуально та творчо конструює життєві цілі, визначає ставлення до себе, до діяльності, до інших людей. Це ніби життєвий проект, створюючи який, юна особистість виражає себе як стратега, тактика відповідно до своїх життєвих моделей.

В основі системи щодо соціально-педагогічних впливів створення умов, що сприяють підготовці студентів до проектування та реалізації стратегії життя, покладені певні принципи освітнього процесу [2, с.381]:

1. Принцип самовизначення полягає в створенні навчальним закладом умов для вибору студентом власної позиції, цілей, індивідуальності, своїх можливостей, професійних перспектив, напрямів професійно-особистісного самовдосконалення;

2. Принцип побудови власного успіху – усвідомлення студентом своєї особистісної та професійної місії, усвідомлення ролі і місця навчання в структурі життя; його головних завдань, навчання стратегіям успішної реалізації життєвих планів;

3. Принцип саморозвитку і самоорганізації – навчання майбутніх фахівців самоорганізації у відповідності з життєвими задачами, формувати у студентів мотивацію до організації навчальної, дозвіллевої, трудової, фізкультурно-спортивної, побутової діяльності;

4. Принцип саморефлексії – навчання майбутнього фахівця методам спостереження, самоконтролю, самоаналізу, саморегуляції, аналізу своїх відчуттів, переживань, думок, вчинків; формування потреби відстежувати не тільки свій життєвий досвід, але й досвід інших людей.

5. Принцип виховання та навчання – цілеспрямована та комплексна робота фахівців, щодо створення умов для досягнення особистісних цілей, стратегій, інтересів. Орієнтація навчально-виховного процесу на особистісно-орієнтований компонент.

Таким чином, ця стратегія дозволяє спрямувати майбутнього фахівця на ефективне проектування та реалізацію своєї стратегії життя. Індивідуальні та соціальні життєві стратегії завжди включають такі елементи, як: мрії, бажане бачення й ідеальне уявлення про себе. Вони також включають такі важливі фактори як: впевненість у собі, у власних силах, у своїй здатності досягти

особистісної самореалізації, у своєму близькому оточенні, впевненість у своєму народі та впевненість у своїй країні. Отже, ми бачимо, що майбутнє країни буде успішним лише тоді, коли молоді люди розроблятимуть власні життєві стратегії, які орієнтовані на майбутнє нашої держави, шляхом професійного зростання та самовдосконалення. Саме освіта відіграє в цьому важливу роль.

Література

1. Kabysh-Rybalka A. Life strategies as a creative way of life path planning by a personality. *Science and Education*. 2016. Vol. 42, no. 5. P. 95–99. URL: <https://doi.org/10.24195/2414-4665-2016-5-14> (date of access: 07.03.2024).
2. Фалько Н., Гузь Н. Життєва стратегія як компонент побудови життєвого простору особистості. *Topical Issues of Society Development in the Turbulence Conditions*. 2020. С. 378–384.

Овод Юлія Василівна

кандидатка педагогічних наук, доцентка,
доцентка кафедри соціальної роботи і соціальної педагогіки,

Поплавська Дарія Володимирівна

здобувачка першого (бакалаврського) рівня вищої освіти
за спеціальністю 231 «Соціальна робота»

Хмельницький національний університет

м. Хмельницький, Україна

ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ВЗАЄМОЗВ'ЯЗКУ СПІЛКУВАННЯ В СОЦІАЛЬНИХ МЕРЕЖАХ ТА АГРЕСИВНОСТІ В СТУДЕНТСЬКОМУ СЕРЕДОВИЩІ

Основною ознакою сучасного суспільства є його постійний розвиток та трансформація. Інформаційні технології повністю заповнили життя кожного в усіх його сферах. Не виходячи з дому можна отримати будь-яку інформацію, дізнатися новини, поспілкуватися із знайомими та близькими і т.д.

Поряд із можливостями здобувати віртуально освіту, навчатися, працювати, спілкуватися та розвиватися є певні загрози для дорослих та дітей, особливо це стосується молоді, яка є найбільш активною у соціальних мережах.

Спілкування в соціальних мережах являється засобом формування сенсу, культурних образів та системи цінностей. Це означає, що підрастаюче покоління перенесе у реальне суспільне життя ті цінності, норми та моделі поведінки, які були засвоєні в результаті спілкування в соціальних мережах. Можна припустити, що прагнення формування соціальних практик реального життя вже сьогодні багато в чому визначаються особливостями простору інтернет-комунікацій.

Усі «мережеві скандали», пов'язані із активністю користувачів соціальних мереж, відображають подвійність подій особистого та публічного. Відкритість та доступність соціальних мереж кожному визначають і особливості поведінки. Усі дії на особистих сторінках стають потенційними повідомленнями для великої кількості анонімних користувачів. Тому будь яка інформація, що розміщена на

Наукове видання

АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ РОЗВИТКУ ОСОБИСТОСТІ: СУЧАСНІСТЬ, ІННОВАЦІЇ, ПЕРСПЕКТИВИ

Збірник наукових праць
за матеріалами II Міжнародної науково-практичної конференції
(Україна, Житомир, 4 квітня 2024 року)

Редакційно-видавнича підготовка
Кафедра психології, логопедії та інклюзивної освіти
Житомирського державного університету імені Івана Франка

Надруковано з оригінал-макета укладачів
Підписано до друку 26.04.24. Формат 60x90/16. Папір офсетний.
Гарнітура Times. Друк різнографічний.
Ум. друк. арк. 10. Обл. вид. арк. ____ . Наклад 100. Зам. 161.

Видавець і виготовлювач
Видавництво Житомирського державного університету імені Івана Франка
м. Житомир, вул. Велика Бердичівська, 40
Свідоцтво суб'єкта видавничої справи:
серія ЖТ №10 від 26.05424 р.